

МЕРТУ надало роз'яснення щодо здійснення закупівель

відповідно до тимчасового і постійного кошторисів та щодо здійснення закупівель, які замовник об'єктивно не міг передбачити на початку року або на момент здійснення первинної закупівлі

У зв'язку з численними зверненнями суб'єктів сфери публічних закупівель Мінекономрозвитку України оприлюднило лист інформативного характеру № 3302-06/29640-06 від 14.09.2016, в якому надано роз'яснення щодо проведення закупівель бюджетними організаціями на наступний рік за умови відсутності закону про Державний бюджет України, щодо здійснення закупівель відповідно до тимчасового і постійного кошторисів та щодо здійснення закупівель, які замовник об'єктивно не міг передбачити на початку року або на момент здійснення первинної закупівлі. Лист Мінекономрозвитку наводимо нижче.

**Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
(Мінекономрозвитку України)
вих. №3302-06/29640-06 від 14.09.16**

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, установи, організації, підприємства та інші суб'єкти сфери публічних закупівель

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України у зв'язку з введенням в дію Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII з 1 серпня 2016 року для всіх замовників та на численні звернення щодо здійснення закупівель повідомляє.

Закон України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон) установлює правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади.

Цей Закон застосовується: до замовників, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тисяч гривень, а робіт — 1,5 мільйона гривень; до замовників, які здійснюють діяльність в окремих сферах господарювання, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт — 5 мільйонів гривень.

Відповідно до частини першої статті 4 Закону закупівля здійснюється відповідно до річного плану, відповідальним за складання та затвердження якого згідно з частиною третьою статті 11 Закону є тендерний комітет або уповноважена особа (особи), що утворюється/визначається замовником для організації та проведення процедур закупівель та планує проведення процедур закупівель.

Форма річного плану закупівель затверджена наказом Мінекономрозвитку від 22.03.2016 № 490 «Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель».

Ураховуючи викладене, планування та проведення процедур закупівель належить виключно до повноважень тендерного комітету або уповноваженої особи (осіб).

Щодо проведення процедур закупівель на наступний рік

Законом не встановлено обов'язку замовника складати та затверджувати річний план закупівель на підставі кошторису (тимчасового кошторису), фінансового плану (плану асигнувань, плану використання бюджетних коштів).

При визначенні очікуваної вартості закупівлі під час складання річного плану закупівель замовники можуть виходити з планових вартісних показників, які можуть розраховуватись, зокрема виходячи із потреби у відповідних товарах, роботах і послугах у минулих роках з урахуванням економічних факторів, які впливають на ціноутворення на ринках відповідних товарів, робіт і послуг тощо.

Разом з тим відносини, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства регулюються Бюджетним кодексом України (стаття 1 Бюджетного кодексу України).

Статтею 41 Бюджетного кодексу України визначені особливості формування надходжень бюджету та здійснення витрат бюджету в разі несвоєчасного набрання чинності Законом про Державний бюджет України.

При цьому постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 затверджений Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ (зі змінами) (далі — Порядок).

Поряд з цим відповідно до частини другої статті 75 Господарського кодексу України фінансовий план є основним плановим документом державного комерційного підприємства, відповідно до якого підприємство отримує доходи і здійснює видатки, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання своїх функцій протягом року

відповідно до установчих документів. Фінансовий план підлягає затвердженню до 1 вересня року, що передує плановому, якщо інше не передбачено законом.

Пунктом 45 Порядку визначено, що у разі коли бюджетний розпис на наступний рік не затверджено в установленій законодавством термін, в обов'язковому порядку складається тимчасовий розпис бюджету на відповідний період.

Під час складання на наступний рік розписів відповідних бюджетів, кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету та планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів (крім планів використання бюджетних коштів одержувачів) і помісячних планів використання бюджетних коштів враховуються обсяги здійснених видатків і наданих кредитів з бюджету згідно з тимчасовими розписами відповідних бюджетів та тимчасовими кошторисами, тимчасовими планами використання бюджетних коштів і тимчасовими помісячними планами використання бюджетних коштів. На суму власних надходжень і відповідних видатків, які здійснені згідно з тимчасовими кошторисами та не заплановані в розписі, оформляється довідка про зміни до кошторису в частині спеціального фонду.

З огляду на викладене та ураховуючи, що планування закупівель здійснюється замовником самостійно, у разі якщо замовником було здійснено закупівлі відповідно до тимчасового кошторису, після затвердження та доведення кошторису на рік (у разі якщо замовником є розпорядник бюджетних коштів) обрання і проведення процедур закупівель здійснюється без урахування обсягів закупівель, здійснених відповідно до тимчасового кошторису, керуючись вартісними межами, визначеними в частині першій статті 2 Закону.

При цьому у разі здійснення закупівлі з урахуванням планової потреби у товарах, роботах і послугах на рік за наявності тимчасового індивідуального кошторису (тимчасового індивідуального плану використання бюджетних коштів) замовник у договорах про закупівлю може зазначити суму договору відповідно до ціни тендерної пропозиції, яку визнано найбільш економічно вигідною за результатами аукціону або ціни пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури), та взяти зобов'язання щодо оплати частини предмета закупівлі в межах доведеної суми, передбачивши умову щодо оплати залишку предмета закупівлі виключно за наявності коштів згідно з постійним кошторисом (планом використання бюджетних коштів).

Водночас інформуємо, що відповідно до Положення про Державну казначейську службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215, Казначейство відповідно до покладених завдань надає консультаційну допомогу учасникам бюджетного процесу з питань, що належать до компетенції Казначейства України.).

Таким чином, ураховуючи, що Закон не містить обмежень щодо організації процедур закупівель до набрання чинності Закону про Державний бюджет України, затвердження кошторису, плану використання бюджетних коштів, фінансового плану, замовник для забезпечення невідкладних потреб у товарах, роботах і послугах у наступному році, може

наприкінці поточного року (або на початку наступного року) розпочати процедуру закупівлі за відповідним предметом закупівлі, керуючись його очікуваною вартістю за умови, що в проекті договору про закупівлю та у договорі про закупівлю буде передбачено відповідний порядок виникнення договірних зобов'язань в залежності від реального фінансування.

Водночас при укладанні договору розпоряднику (одержувачу) бюджетних коштів необхідно обов'язково враховувати частину першу статті 23 Бюджетного кодексу України, оскільки згідно з частиною четвертою статті 48 Бюджетного кодексу України, зобов'язання, взяті учасником бюджетного процесу без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених цим Кодексом та законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), не вважаються бюджетними зобов'язаннями (крім витрат, що здійснюються відповідно до частини шостої цієї статті) і не підлягають оплаті за рахунок бюджетних коштів.

При цьому істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків, передбачених частиною четвертою статті 36 Закону.

Щодо здійснення закупівель відповідно до тимчасового і постійного кошторисів

Пунктом 45 Порядку визначено, що у разі коли бюджетний розпис на наступний рік не затверджено в установленій законодавством термін, в обов'язковому порядку складається тимчасовий розпис бюджету на відповідний період.

Під час складання на наступний рік розписів відповідних бюджетів, кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету та планів спеціального фонду, планів використання бюджетних коштів (крім планів використання бюджетних коштів одержувачів) і помісячних планів використання бюджетних коштів враховуються обсяги здійснених видатків і наданих кредитів з бюджету згідно з тимчасовими розписами відповідних бюджетів та тимчасовими кошторисами, тимчасовими планами використання бюджетних коштів і тимчасовими помісячними планами використання бюджетних коштів. На суму власних надходжень і відповідних видатків, які здійснені згідно з тимчасовими кошторисами та не заплановані в розписі, оформляється довідка про зміни до кошторису в частині спеціального фонду.

З огляду на викладене та ураховуючи, що планування закупівель здійснюється замовником самостійно, у разі якщо замовником було здійснено закупівлі відповідно до тимчасового кошторису, після затвердження та доведення кошторису на рік (у разі якщо замовником є розпорядник бюджетних коштів) обрання і проведення процедур закупівель здійснюється без урахування обсягів закупівель, здійснених відповідно до тимчасового кошторису, керуючись вартісними межами, визначеними в частині першій статті 2 Закону.

При цьому у разі здійснення закупівлі з урахуванням планової потреби у товарах, роботах і послугах на рік за наявності тимчасового індивідуального кошторису (тимчасового індивідуального плану використання бюджетних коштів) замовник у договорах про

закупівлю може зазначити суму договору відповідно до ціни тендерної пропозиції, яку визнано найбільш економічно вигідною за результатами аукціону або ціни пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури), та взяти зобов'язання щодо оплати частини предмета закупівлі в межах доведеної суми, передбачивши умову щодо оплати залишку предмета закупівлі виключно за наявності коштів згідно з постійним кошторисом (планом використання бюджетних коштів).

Водночас інформуємо, що відповідно до Положення про Державну казначейську службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 215, Казначейство відповідно до покладених завдань надає консультаційну допомогу учасникам бюджетного процесу з питань, що належать до компетенції Казначейства України.

Щодо здійснення закупівель, які замовник об'єктивно не міг передбачити на початку року або на момент здійснення первинної закупівлі

Відповідно до частини сьомої статті 2 Закону забороняється придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур, визначених цим Законом, та укладання договорів, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур, визначених цим Законом. Замовник не має права ділити предмет закупівлі на частини з метою уникнення проведення процедури відкритих торгів або застосування цього Закону.

Таким чином, закупівля товарів, робіт і послуг здійснюється замовником з дотриманням вимог Закону, керуючись вартісними межами, встановленими у частині першій статті 2 Закону.

Разом з тим частиною першою статті 4 Закону передбачена можливість внесення змін до річного плану закупівель/дodatка до річного плану. При цьому форма внесення змін до річного плану закупівель/дodatка до річного плану, періодичність і характер таких змін (зміна очікуваної вартості закупівлі, предмета закупівлі, орієнтовного початку процедури закупівлі тощо) законодавством не визначені та не обмежені. Тому замовник може періодично вносити зміни до річного плану закупівель/дodatка до річного плану відповідно до наявного фінансування, потреби у товарах, роботах, послугах тощо, до здійснення відповідної закупівлі.

Таким чином, ураховуючи, що Законом встановлено порядок придбання товарів, робіт і послуг, здійснення закупівель замовником у разі:

виникнення додаткової потреби у товарах, роботах чи послугах, яку замовник не міг передбачити;

виділення додаткових коштів;

перерозподілу коштів, зекономлених внаслідок проведення процедур закупівель;

коштів зекономлених у разі зміни ціни договору в бік зменшення у випадках, визначених у частині четвертій статті 36 Закону;

розірвання договору про закупівлю та необхідності здійснення нової закупівлі;

інших подібних випадках, можливе після вчинення замовником дій, передбачених частиною першою статті 4 Закону, тобто внесення змін до річного плану закупівель/дodatка до річного плану, керуючись вартісними межами, встановленими у частині першій статті 2 Закону, оскільки, виходячи зі змісту пункту 18 частини першої статті 1 Закону та з урахуванням Бюджетного кодексу України (у разі, якщо замовником є розпорядник бюджетних коштів або одержувач бюджетних коштів), такий предмет закупівлі у вищевказаних випадках вважатиметься новим предметом договору.

Разом з тим при здійсненні закупівель без проведення процедур закупівель, передбачених частиною першою статті 12 Закону, товарів, робіт і послуг, вартість яких не перевищує межі, встановлені частиною першою статті 2 Закону, замовник керується положеннями Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України, а також Бюджетного кодексу України (у разі, якщо замовником є розпорядник бюджетних коштів або одержувач бюджетних коштів), без урахування здійснених закупівель за тим же предметом у поточному році, за якими укладені відповідні договори.

При цьому здійснення закупівель у вищезазначених випадках має бути обґрунтованим та документально підтвердженим.

Водночас під час здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому частини першої статті 2 Закону, замовники повинні дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель, установлених цим Законом, та можуть використовувати електронну систему закупівель з метою відбору постачальника товару (товарів), надавача послуги (послуг) та виконавця робіт для укладення договору (абзац четвертий частини першої статті 2 Закону).

Таким чином, Законом передбачено право замовників використовувати електронну систему закупівель у зазначеному випадку.

При цьому порядок здійснення допорогових закупівель затверджено Наказом ДП «Зовнішторгвидав України» (наказом Мінекономрозвитку від 26.07.2016 № 1220 перейменоване в Державне підприємство «ПРОЗОРРО») від 13.04.2016 № 35.

Ураховуючи викладене, замовник самостійно приймає рішення про використання електронної системи закупівель під час здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому частини першої статті 2 Закону.

Одночасно зазначаємо, що листи Міністерств не встановлюють норм права, носять виключно рекомендаційний та інформативний характер.

**Директор департаменту
регулювання державних закупівель
Олександр Стародубцев**

КОМЕНТАР РЕДАКЦІЇ

Після ознайомлення з даним інформативним листом Мінекономрозвитку варто виокремити ключові моменти кожного розглянутого питання.

Щодо проведення процедур закупівель на наступний рік

- Законом **не встановлено обов'язку замовника складати та затверджувати річний план закупівель на підставі кошторису** (тимчасового кошторису), фінансового плану (плану асигнувань, плану використання бюджетних коштів).
- При **визначенні очікуваної вартості закупівлі** під час складання річного плану закупівель замовники **можуть виходити з планових вартісних показників**, які можуть розраховувати, зокрема, **виходячи з потреби у відповідних товарах, роботах і послугах у минулі роки**.
- Зважаючи на те, що **Закон не містить обмежень** щодо організації процедур закупівель до набрання чинності законом про Державний бюджет України, затвердження кошторису, плану використання бюджетних коштів, фінансового плану, замовник для забезпечення невідкладних потреб у товарах, роботах і послугах у наступному році **може наприкінці поточного року (або на початку наступного року) розпочати процедуру закупівлі** за відповідним предметом закупівлі, керуючись його очікуваною вартістю за умови, що в проекті договору про закупівлю та в договорі про закупівлю буде передбачено відповідний порядок виникнення договірних зобов'язань залежно від реального фінансування.
- При **укладенні договору** розпорядникові (одержувачеві) бюджетних коштів **необхідно обов'язково брати до уваги, що зобов'язання, взяті учасником бюджетного процесу без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень**, установлених Бюджетним Кодексом та законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), **не вважаються бюджетними зобов'язаннями і не підлягають оплаті** за бюджетні кошти.

Щодо здійснення закупівель відповідно до тимчасового і постійного кошторисів

- Коли **бюджетний розпис на наступний рік не затверджено** в установлений

законодавством термін, то **обов'язково потрібно скласти тимчасовий розпис** бюджету на відповідний період.

● **Якщо замовник здійснив закупівлі відповідно до тимчасового кошторису, то після затвердження та доведення кошторису на рік** (у разі якщо замовником є розпорядник бюджетних коштів) **обрання і проведення процедур закупівель здійснюють без урахування обсягів закупівель, здійснених відповідно до тимчасового кошторису**, керуючись вартісними межами, визначеними в частині першій статті 2 Закону.

● У разі здійснення закупівлі з урахуванням планової потреби в товарах, роботах і послугах на рік за наявності тимчасового індивідуального кошторису (тимчасового індивідуального плану використання бюджетних коштів) **замовник у договорах про закупівлю може зазначити суму договору відповідно до ціни тендерної пропозиції**, яку визнано найбільш економічно вигідною за результатами аукціону або ціни пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури), **та взяти зобов'язання щодо оплати частини предмета закупівлі в межах доведеної суми, передбачивши умову щодо оплати залишку предмета закупівлі виключно за наявності коштів згідно з постійним кошторисом** (планом використання бюджетних коштів).

Щодо здійснення закупівель, які замовник об'єктивно не міг передбачити на початку року або на момент здійснення первинної закупівлі

● **Внесення змін до річного плану закупівель/дodatка до річного плану, періодичність і характер таких змін** (зміна очікуваної вартості закупівлі, предмета закупівлі, орієнтовного початку процедури закупівлі тощо) **законодавством не визначені та не обмежені**. Тому **замовник може періодично вносити зміни до річного плану закупівель/дodatка до річного плану відповідно до наявного фінансування, потреби в товарах, роботах, послугах тощо** до здійснення відповідної закупівлі.

● **Здійснення закупівель замовником у разі: 1) виникнення додаткової потреби в товарах, роботах чи послугах, яку замовник не міг передбачити; 2) виділення додаткових коштів; 3) перерозподілу коштів, зекономлених внаслідок проведення процедур закупівель; 4) коштів, зекономлених у разі зміни ціни договору в бік зменшення у випадках, визначених у частині четвертій статті 36 Закону; 5) розірвання договору про закупівлю та необхідності здійснення нової закупівлі; 6) інших подібних випадках** — можливе після вчинення замовником внесення змін до річного плану закупівель/дodatка до річного плану, керуючись вартісними межами, установленними в частині першій статті 2 Закону, оскільки **такий предмет закупівлі у вищевказаних випадках вважатиметься новим предметом договору**.

● **Здійснення закупівель у вищезазначених випадках має бути обґрунтованим та документально підтвердженим**.

● **Під час здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, вартість яких є меншою за вартість, що встановлена в абзацах другому і третьому частини першої статті 2 Закону, замовники повинні дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель, установлених цим Законом, та можуть використовувати електронну систему закупівель з метою відбору постачальника товару (товарів), надавача послуги (послуг) та виконавця робіт для укладення договору (абзац четвертий частини першої статті 2 Закону).**